

הוריות יד

שווערד

1. ספר בניהו בן יהוידע על סוטה דף מט/א

ובזה ניחא לתרץ קושיא אחריתי, דאמר רב יוסף לתנא לא תתני ענוה דאיכא אנא, וקושיא זו ידועה איך ישבח עצמו בענוה, דא"כ אינו עניו חס ושלום, ובזה ניחא, כי ענוה דנקיט תנא דמתניתין הכא הוא כפי מה שביארנו שמוחל על גדולתו שזכה בה, ונותנה לאחר, וכהאי גוונא נמצא אצל רב יוסף, כדאיתא בסוף הגמרא דהוריות רב יוסף סיני ורבה עוקר הרים, והיו צריכים בבבל להמליך ראש ישיבה ושאלו מחכמי ארץ ישראל איזה מהם קודם, ושלחו להם סיני עדיף, דאמר מר הכל צריכין למרי חטיא, ואפילו הכי לא קבל רב יוסף למלוך, ומלך רבה כ"ב שנים, ואחר שנפטר מלך רב יוסף, וכל אותם שנים שמלך רבה לא נהג רב יוסף שררה כלל, אפילו בענין ההקזה, והיה תמיד עוסק בתורה לפני רבה, וכפוף לו ע"ש, נמצא רב יוסף נהג בענוה זו דאיירי בה התנא דתני בטלה אחר רבי, ולכן אמר רב יוסף לאותו השונה המשנה לא תתני קמאי ענוה, כי חושש אני פן יהיה לי גאוה חס ושלום מאלה הדברים, יען דאיכא אנא דהוה בי בהאי עובדא דאיירי בה התנא דמתניתין, וא"כ שמא יאמר לי יצרי חזי דאנת הוה בך ענוה כזו דמשתבח בה התנא, ולכן לא תתני קמאי ענוה, אבל אין כונתו לעקור דבר מן המשנה, גם אין כונתו לשבח עצמו:

2. שו"ת מהרי"ק סימן קסט

ואשר הרבית להביא ראיות דפילפול הוא דבר חשוב ודאי פשיטא שכן הוא אמנם הבקיאות הוא דבר חשוב מאוד כדמוכח בסוף הוריות (דף יד) כאשר הבאת בכתבך ומה שדחית לומר דהתם מיירי להיות מנהיג ודבר ובקי בשמועות ודינים להנהיג הקהל דחיה היא זו דסוף סוף היה לו למימר דעוקר הרים עדיף כדי שידע לדון דין אמת בהנהגת הקהל דהא על כרחך מודה אתה שהיה צריך לשמועות ודינים. ... ועוד שהרי ריצב"א פסק כרב יוסף נגד רבה מכח ההיא דשילהי הוריות (דף יד) דשלחו מתם סיני עדיף ואפילו רבי יצחק בעל התוס' לא פסק כרבה אלא מכח ההיא דמי שאחזו (דף עד בד"ה הא ק"ל וע"ש) מההיא דהלכתא כוותיה דרב יוסף בשדה ענין ומחצה גם מההיא דפרק מי שמת (דף קמה) יש יותר ראי' לו' דעיקר הרבנות תלוי בבקיא' מלומר שהוא תלוי בפלפול דקתני בריש' עתיר נכסין עתיר פומבי זה בעל אגדו' והדר קתני עת' סלעי' עתיר תקוע זה בעל פלפול דעדיף מבעל אגדות והדר עתיר משה עתיר כמוס זה בעל שמועות משמע דבעל שמועות עדיף מבעל פלפול לפי הסדר שהתחיל וכן מסיים שם הכל צריכין למרי חטיא כדאומר בסוף הוריות (דף יד) ומ"מ מן הברייתא אין להביא ראיה דאיכא למימר דאתי' כמ"ד סיני עדיף דפלוגתא דתנאי היא בסוף הוריות .....

3. תוספות עירובין דף מ/א

אדעתא דכולהו רבנן קאתו - נראה לריצב"א דהכי הלכתא דקיימא לן כרב ששת כלפי רב נחמן באיסורי וכלפי רב חסדא נמי הלכתא כוותיה שהיה גדול ממנו כדאשכחן בכמה דוכתי בעי רב חסדא מרב ששת ובפ' הדר (לקמן ד' סז.) נמי אמר רב חסדא ורב ששת כי הוו פגעו אהדדי רב חסדא מירתע שפוותיה ממתני' דרב ששת ורב ששת מירתע כוליה גופיה מפלפוליה דרב חסדא ואמר בסוף הוריות (ד' יד.) סיני ועוקר הרים סיני עדיף דהכל צריכין למרי חטיא הלכך דבר הבא מחוץ לתחום בשביל ישראל אסור לכל בני ביתו לאכול דאדעתא דכולהו קאתי:

4. הרא"ש על שבת פרק שני - סימן כג

ועוד דסוגיא בכולי הש"ס כל היכא דפליגי רבה ורב יוסף הלכתא כרבה בר משדה ענין ומחצה. וכתב ה"ר יונה ז"ל דזו אינה ראיה דהא דקי"ל הלכה כרבה היינו היכא דפליגי בסברות דנפשיהו משום דאמר' בהוריות (דף יד.) דרב יוסף סיני ורבה עוקר הרים.

5. פרי מגדים אורח חיים אשל אברהם סימן קלו

עוד שם [באליה רבה] תלמיד חכם בעל הוראה קודם לתלמיד חכם מפולפל ואין בעל הוראה. יראה, דהיינו סיני ועוקר הרים, סיני עדיף [הוריות יד, א].

6. משנה מסכת אבות פרק ב

(ח) ... חמשה תלמידים היו לו לרבן יוחנן בן זכאי, ואלו הן, רבי אליעזר בן הרקנוס, ורבי יהושע בן חנניה, ורבי יוסי הכהן, ורבי שמעון בן נתנאל, ורבי אלעזר בן ערך. הוא היה מונה שבחן. רבי אליעזר בן הרקנוס, בור סוד שאינו מאבד טפה. רבי יהושע בן חנניה, אשרי יולדתו. רבי יוסי הכהן, חסיד. רבי שמעון בן נתנאל, ירא חטא. ורבי אלעזר בן ערך, מעין המתגבר. הוא היה אומר, אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים, ואליעזר בן הרקנוס בכף שניה, מכריע את כלם. אבא שאול אומר משמו, אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים ורבי אליעזר בן הרקנוס אף עמהם, ורבי אלעזר בן ערך בכף שניה, מכריע את כלם:

7. ע"ע במצפה איתן

ע"ש שהקשה שאביי היה בקי גדול מרבא, וא"כ למה ההל' כרבא נגד אביי, וצ"ע

8. ספר באר שבע על הוריות דף יד/א

אמרו כל דאמר מילתא ולא מיפריך ליהוי רישא. לכאורה נראה דסבירא להו דעוקר הרים עדיף מסיני, דאם לא כן קשה למה לא אמרו כל מאן דאמר מילתא דלא ידע חבירו ליהוי רישא, ואם כן קשה למה פליגי הם על מה ששלחו מארץ ישראל סיני עדיף, הלא דינא בטעמא אמרו דהכל צריכין למרי חטיא. ועוד קשה למה מייתי הגמרא האי עובדא דאביי ורבא ורבי זירא ורבה בר מתנה סתם אחר דמסיק דסיני עדיף כאלו אין מחלוקת ביניהם. לכן נראה לי דגם הם סבירא להו דסיני עדיף, והכי קאמר כל דאמר מילתא ולא מיפריך, כלומר שיהא משנתו ששנה סדורה לו כנתינתה מהר סיני בלי פירכא וסתירה להוי רישא, אבל לא תלו הדבר במי שיהא יותר חריף ומפולפל. ותדע דאם כן הוה ליה לומר כל שיקשה ויתרץ טפי על דברי חבירו ליהוי רישא, ולמה הצרכו לומר כל דאמר מילתא ולא מיפריך, אלא על כרחך כדפרישית:

9. ספר בניהו בן יהודע על הוריות דף יד/א

שם רבי זירא ורבה בר מתנה הי מנייהו עדיף. "ל דודאי הסברה מכרחת דמתון ומסיק עדיף מחריף ומקשי, כי מה תועלת בקשיות אם לא יש תרוצים. ונ"ל בס"ד הענין כך שזוה כלל גדול בתורה דכל שמעתתא שירבו בה בקושיות יותר תתברר יותר ויוצא ממנה כמה הלכות חדשות ע"י התירוצים שיתרצו בהם הקושיות, ולכן אמר ר"א הרבה תורה למדתי מרבתי ויותר מחברי ומתלמידי יותר מכולם, כי ברבוי החברים וכל שכן ברבוי התלמידים ירבו הקושיות, ועל ידי כן ירבו אופני הסברות אשר יתחדשו לתרץ בהם הקושיות. ומכל סברה יולד הלכה חדשה ונפקותא לענין דינא בעלמא, ולכן אחר שנפטר ריש לקיש והביאו במקומו את ר' אלעזר בן פדת להיות משנה לרבי יוחנן בישיבה בבית המדרש כי הוה אמר ר' יוחנן שמעתתא הוה אמר ליה ר' אלעזר הא תנא דמסייע לך, ואמר לו ר' יוחנן סלקא דעתי שתהיה ממלא מקומו של ריש לקיש שהיה מקשי לי כ"ד קושיות על השמעתתא והייתי מוכרח לתרץ לו הכל ועל ידי כך רווחא שמעתתא, אבל אתה אומר לי תנא דמסייע לך אטו לא ידענא דשפיר קאמינא, וכן הענין כאן דר' זירא חריף ומקשי כי מרוב חריפותו מוליד קושיות הרבה בשמעתתא, ורבה מרוב הרחבת שכלו מוליד סברות ולתרץ בהם הקושיות ההם, ונמצא ר' זירא צריך לרבה ורבה צריך לר' זירא, ברם תלמודא מבעינא להו מי הוא הצריך לחבירו יותר, שהבעינן יודע דתרווייהו צריכי זה לזה, אך בעי מי הצריך יותר, ומסיק בתיקו עד שיבא אליהו זכור לטוב ויאיר עינינו בתורת חיים:

10. ע"ע במצפה איתן

11. המאירי על מסכת הוריות דף יד/א

מי שהוא מפולפל ביותר עד שמתוך פלפולו מקשה כל כך עד שאין כח בנשאלים לתרץ ויש מי שהוא מפולפל כראוי ושונה משנתו במתון ומעלה אותה על דעת פסק נסתפקו רבותינו איזה מהם קודם ומ"מ בזמנים אלו אחרון חביב כלל גדול בלמוד שידע התלמיד אחר ששנה מה שעלה בידו מכל מה ששנה ויסמוך על הכללים שיצאו לו משם בקבלת הרב הראוי לסמוך עליו וחפץ י"י בידו יצלח אמן: